herpy

PILGIFTFROSKER

Vicente's Poison Frog

Oophaga vicentei

Oophaga vicentei er en liten, fargesterk og dagaktiv pilgiftfrosk på opptil 24 mm som bare finnes i det sentrale Panama. Fargene varierer fra gul og rød til blå, grå og grønn, ofte med et svart nettmønster. Arten er truet i naturen, og det finnes bare lite kunnskap om stellet.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Dendrobates vicentei*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**12-24 mm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende og bakkelevende**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskap	**Ingen** Oppdrettede dyr. Viltfangede dyr kan beholde giften lenge
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**45 × 45 × 60 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, natt	**19-21 °C**
Luftfuktighet	**80-100 %**
Vann	**Vannskål** dybde 1-2 cm
UVB	**Valgfritt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**I bladkar (f.eks. bromeliaer)**
Egg per legging	**1-12**
Klekking	**10-14 dager**
Larvetid	**42-56 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Ubefruktede egg fra hunnen**
Yngelpleie	**Vokter eggene, bærer rumpetrollene og fôrer rumpetrollene med egg**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Sterkt truet (EN)**

Om arten

Oophaga vicentei er en av de mindre artene i slekten *Oophaga*. Voksne dyr måler 12-24 mm fra snute til kloakk, og kjønnene er like store. Ryggfargen varierer sterkt mellom bestandene: gul, rød, blå, grå eller grønn, oftest med et svart eller mørkebrunt nettmønster på ryggen og på oversiden av alle fire ben. Nyforvandlede unger er langt mer svarte enn de voksne, og snuten kan være både rund og spiss.

Arten ble beskrevet i 1996 av Jungfer, Weygoldt og Juraske under navnet *Dendrobates vicentei*. Den hører i dag til slekten *Oophaga*, der hunnen fôrer rumpetrollene med ubefruktede egg.

Hudgift: i naturen spiser *O. vicentei* blant annet maur og midd som danner alkaloider, og giften i huden kommer sannsynligvis derfra. Giftens styrke er ikke undersøkt for arten, så den regnes som mild. Dyr oppdrettet på bananfluer og spretthaler får ikke giften. Vask alltid hendene etter arbeid i terrariet.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Oppdrett av rumpetroll

Utbredelse og leveområde

Oophaga vicentei finnes bare i det sentrale Panama, i provinsene Veraguas, Coclé og Colón på landets karibiske side. Bestanden er delt i to genetiske grupper, en vestlig og en østlig. Utbredelsen omfatter Santa Fé nasjonalpark og Omar Torrijos nasjonalpark.

Utbredelsesområdet er lite, og skogen ryddes til gruvedrift, landbruk, kvegdrift og byer. Dertil kommer innsamling til dyrehandel og soppsykdommen chytridiomykose, som har drept andre frosker i området. Derfor står arten som truet (EN) på IUCNs rødliste.

> **Naturlig utbredelse:** Panama.

LEVEOMRÅDE

Oophaga vicentei lever i fuktig, tropisk regnskog fra lavlandet nær kysten opp til omtrent 900 m over havet. Den er først og fremst trelevende og yngler høyt oppe i bromelier, men søker også føde i løvlaget og mellom steiner på skogbunnen. Arten er dagaktiv.

Klimaet er tropisk: varmt og fuktig hele året, kjøligere i høyden, og luften i skogen er nesten alltid mettet med fuktighet. Arten har ingen vinterdvale.

Les mer: Vinterdvale og årstider

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stellet av *Oophaga vicentei*. Det bygger derfor på klima og leveområde og på slektninger som er bedre kjent i fangenskap: *Oophaga pumilio*, *Oophaga histrionica*, *Oophaga sylvatica* og *Oophaga lehmanni*. Temperatur, klekketid, larvetid og levealder er lånt fra *Oophaga pumilio*, som har samme størrelse og samme yngelbiologi.

Et par må ha et høyt terrarium på minst 45 × 45 × 60 cm, for arten klatrer og yngler høyt oppe. Bygg opp bunnen med et dreneringslag av leca-kuler, et insektnett og et fuktig substrat av kokosfiber, mose og orkidébark. Legg et lag store, visne blader øverst, slik at spretthaler og bænkebidere kan leve i bunnen, og froskene har skjul.

Sett bromelier i flere høyder, og plant med krypende planter som philodendron og krypende fikus. Bromeliene er både skjul og ynglested. Gi mange skjul og brutte siktlinjer, slik at dyrene kan unngå hverandre. Dekk alle sprekker, for så små frosker slipper ut gjennom svært små hull. Mer enn ett par krever et langt større terrarium.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen skal være 22-26 °C og natten 19-21 °C. Froskene tåler varme dårlig, så unngå lengre perioder over 28 °C. Plasser terrariet kjølig, sørg for ventilasjon, og bruk lamper som ikke varmer.

Arten har ingen vinterdvale.

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal være 80-100 % og aldri under 70 %. Sprøyt terrariet grundig en til to ganger om dagen med vann uten kalk og klor (regnvann eller osmosevann), slik at blader og bromelier er våte. Et tåkeanlegg eller regnanlegg gjør det lettere å holde fuktigheten stabil.

Hold luften i bevegelse med ventilasjonsfelt, for stillestående, våt luft gir mugg og bakterier. Bunnen må være fuktig, men ikke stå i vann. Blir terrariet for tørt, trekker froskene seg i skjul og går ned i vekt.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

VANN OG VANNKVALITET

En flat vannskål med 1-2 cm vann er nok, for froskene er dårlige svømmere. Hold den ren, og skift vannet hver dag eller annenhver dag. Bruk regnvann, osmosevann eller avklorert vann, for amfibier tar opp vann og stoffer gjennom huden. Unngå rengjøringsmidler, såpe og plantepleiemidler i og ved terrariet.

Til yngelen må det være bromelier eller små vannfylte beholdere i flere høyder. Rumpetrollene vokser opp i de små vannsamlingene, ikke i skålen.

LYS OG UVB

UVB er neppe nødvendig, men litt UVB (Ferguson-sone 1) skader ikke og er valgfritt. Plantelys i 10-12 timer om dagen holder plantene i live, og natten må være mørk. Lampene må ikke varme opp terrariet over 26 °C.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Arten må ha svært små fôrdyr. Grunnfôret er små, vingeløse bananfluer (*Drosophila melanogaster*) og spretthaler, supplert med bladlus, små termitter og små bænkebidere.

Fôr voksne 3-4 ganger i uken, og gi ikke nye fluer før de gamle nesten er spist. Dryss fluene med kalk og vitaminer én gang i uken til voksne og ved annenhver fôring til unger. En hunn som legger fôregg, trenger rikelig og allsidig næring.

Hold egne kulturer av bananfluer og spretthaler. I naturen består føden av små leddyr, blant annet maur og midd.

ATFERD OG HÅNDTERING

Oophaga vicentei er dagaktiv. Hannen kaller fra et sted høyt oppe og finner ynglestedet. Hunner kan spise andre hunners egg, så et par er det sikreste. Froskene bør ikke håndteres, fordi huden er tynn og følsom. Ved rengjøring flyttes dyrene i en ren, våt beholder.

Skift ikke ut for mye på én gang, og bevar skjulene, slik at froskene ikke blir stresset.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnene ligner hverandre i størrelse og farge. Hannen kjennes på kallet sitt og på at han velger ut ynglestedet. Alderen ved kjønnsmodning er ikke dokumentert; *O. pumilio* blir kjønnsmoden ved omtrent 10 måneder. Den sikreste veien til et par er å la to unger vokse opp sammen.

PARRING

Hannen finner et sted ved en bromelie og kaller på hunnen. Paret gjør strykende bevegelser med bakbena, og hunnen dreier rundt i sirkler før og etter eggleggingen. Yngelen følger regnet, så kraftigere sprøyting kan sette i gang den. Hunnen legger ikke nye egg mens hun fører rumpetroll.

EGG OG RUMPETROLL

Eggene legges på et blad ved en bromelia høyt oppe. Hunnen legger 1-12 egg om gangen; de største kullene er uvanlig store for slekten, der *O. pumilio* legger 3-5 egg. Foreldrene blir ikke ved eggene, men hannen vender tilbake omtrent én gang om dagen og fukter dem.

Når eggene klekkes, bærer hunnen rumpetrollene ett om gangen på ryggen opp til vannfylte bromelier. Der fører hun dem med ufruktbare fôringsegg: rumpetrollet svømmer og vibrerer ved overflaten når hun nærmer seg, og spiser eggene hun legger. Rumpetrollene lever utelukkende av fôringsegg og tar ikke annet fôr. Hvert rumpetroll må ha sitt eget lille vannrom, ellers spiser de hverandre. Ikke fjern egg eller rumpetroll, for fôringseggene kan ikke erstattes.

METAMORFOSE

Eggene klekkes etter 10-14 dager, og rumpetrollene forvandles etter 42-56 dager. Når forbena kommer, må adgangen til land være enkel, for den nyforvandlede frosken kan drukne.

OPPDRETT AV UNGER

De nyforvandlede ungene er svært små og langt mer svarte enn de voksne. Gi dem et fuktig, enkelt terrarium med tørkepapir som bunn og små bromelier eller blader som skjul. Fôr dem daglig med spretthaler og de aller minste bananfluene, dysset med kalk og vitaminer ved annenhver fôring. Ungene flyttes til et større terrarium når de spiser fint og er vokst til;

vekstkurven er ikke dokumentert for arten.

Helse og vanlige feil

Typiske feil og sykdommer er de samme som hos andre små pilgiftfrosker:

- For høy temperatur eller for tørr luft: frosken trekker seg tilbake og går ned i vekt. Kjøl ned, og sprøyt oftere.
- Kalk- og vitaminmangel: svake ben og mangelsykdommer. Dryss fôret etter planen.
- Chytridiomykose: en soppsykdom som har rammet amfibier i artens hjemland. Hold nye dyr i karantene, og kontakt en veterinær med kunnskap om amfibier ved sløvhet, avskalling av huden eller manglende spiselyst.
- Parasitter i tarmen gir magerhet selv om frosken spiser.
- Unger er sarte: kalkmangel og dårlig trivsel er de hyppigste problemene.

Bruk rene redskaper til hvert terrarium.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.